

– підтримка дуальної системи бізнесом, соціальними партнерами, державою, освітніми закладами.

Процес провадження дуальної освіти не завершується в кінцевому випадку лише підготовкою фахівців. Навчальний заклад в умовах реалізації дуальної форми навчання повинен також запровадити моніторинг працевлаштування випускників та налагодити тристоронній зворотний зв'язок з роботодавцями в системі «ЗВО-випускник-підприємство». Саме така комунікація є запорукою ефективною взаємодії усіх зацікавлених сторін (випускників, працедавців, ЗВО та держави).

Література:

1. Серік М. Л., Федак Н. В. Модель дуальної освіти і проблеми її впровадження в Україні. *Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Організація системи взаємодії «вища освіта – ринок праці* : тези XV всеукр. наук.-метод. конф. (Харків, 28 верес. 2018 р.). Харків: ХДУХТ, 2018. С. 4-6.

2. Ажажа М. А. Управління процесом упровадження дуальної освіти в професійну підготовку майбутніх фахівців. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 1 (20). С. 14-24 (DOI <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2019-1-14-24>)

3. Андрищенко І. С. Дуальна освіта – інноваційна технологія навчання. *Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Організація системи взаємодії «вища освіта – ринок праці* : тези XV всеукр. наук.-метод. конф. (Харків, 28 верес. 2018 р.). Харків: ХДУХТ, 2018. С. 23-24.

УДК 378.

ПРО ДУАЛЬНУ ФОРМУ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Ковальова Т.В., к.е.н., доцент,
kovaleva64@ukr.net*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

*Ковальов П.А., к.т.н., доцент,
kovalev10121963@ukr.net*

Національний університет цивільного захисту України

Дуальна освіта з одного боку є вимогою часу, з іншого – фактором підвищення якості освіти. Ринок праці хоче бачити фахівців, які крім теоретичних знань мали б відповідні знання у практичному аспекті діяльності підприємств. Дуальна освіта (від лат.

Dualis – подвійний) – вид освіти, при якій поєднується навчання осіб у закладах освіти з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації [1]. Світовий досвід використання цього виду освіти свідчить про позитивні наслідки у економіках низки країн, зокрема, у Німеччині, скандинавських країнах і т.ін. Історично дуальна освіта з'явилась в середині 1960-х років саме в Німеччині. У цій країні вона має чітку законодавчу базу та здійснюється за допомогою торгово-промислових та ремісничих палат. У Німеччині у цьому процесі задіяні понад 640 тисяч німецьких підприємств, щорічно вони укладають близько півмільйона угод про надання професійної освіти та інвестують у цю галузь близько 28 мільярдів євро [2]. Від Німеччини цю систему перейняли Канада, Австрія, Швейцарія та інші країни [3]. Дуальна освіта активно практикується у багатьох країнах Європи, де у цій системі навчається 50 % осіб, що здобувають освіту. Дуальна освіта дала новий імпульс розвитку таким країнам Східної Азії, як Південна Корея і Китай, де вона охоплює 33 % осіб, що навчаються [4].

Наміри використовувати цю форму освіти є і в нашій країні, про це свідчать дослідження науковців: І. Андрейціва, В. Вем'яна, Л. Гриневич С. Свірко, А. Фаріон, І. Хомишина, М. Чумаченко, К. Швабія, Я. Ізмайлова, В. Осмятченко та ін. У своїх дослідження автори всіляко заохочували до впровадження дуальної освіти і пропонували шляхи найскорішого її впровадження. Держава теж всіляко підтримує цей проект. Уперше таке поняття як дуальна освіта з'явилося у Законі «Про освіту» 2017 році. Хоча, фактично починаючи з 2015 і до 2017 років, в Україні здійснювався експеримент з організації навчально-виробничого процесу з елементами дуальної форми навчання на базі Вищого професійного училища № 33 м. Києва (професія «Кухар»), Вищого професійного художнього училища м. Львова (професія «Маляр»), Вищого професійного училища машинобудування м. Запоріжжя (професія «Токар»). Відбувся перший випуск трьох експериментальних груп, який засвідчив позитивні результати упровадження елементів дуальної форми навчання: високий рівень працевлаштування – до 97 %, підвищення якості професійної підготовки на 12-17 %, додаткові фінансові надходження – до 50 тисяч гривень у кожному ПТНЗ, зменшення витрат на комунальні послуги та витратні матеріали, більш стійка та взаємовигідна співпраця з роботодавцями.

У 2017-2018 рр. розпочато впровадження елементів дуальної форми навчання в 52 закладах професійної (професійно-технічної) освіти в 25 регіонах за 54 професіями. Розглядається питання впровадження у системі вищої освіти [5].

У квітні 2019 р. розроблено план з реалізації Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти, який затвердив Уряд. Було анонсовано, що найближчим часом фахівці МОН із зацікавленими сторонами створять Положення про дуальну форму здобуття професійної, а далі - фахової передвищої та вищої освіти. До кінця 2019 року також має бути затверджено типовий договір, який укладатимуть роботодавець, адміністрація закладу та студент (учень). Він визначатиме тривалість навчання, особливості роботи з обладнанням на підприємстві, оплату праці тощо. Паралельно з підготовкою нормативної бази триватиме розробка нових освітніх програм, навчальних планів та критеріїв, за якими оцінюватимуть учнів та студентів. Для того, щоб відстежувати результативність такої освіти, у план окремо заклали моніторинг працевлаштування за фахом випускників, які навчалися за цією формою [6].

Було також зазначено, що починаючи з кінця 2019 року, протягом чотирьох років, 44 заклади фахової передвищої та вищої освіти втілюватимуть експеримент із впровадження дуальної освіти. До цього експерименту долучились роботодавці різних напрямів: ІТ-компанії, конструкторські бюро, банки, промислові, харчові та аграрні підприємства. Як ми бачимо, дуальна освіта буде доречною лише для прикладних спеціальностей.

Важливу роль у дуальній освіті займає роботодавець. Безумовно, він безпосередньо зацікавлений у висококваліфікованих спеціалістах і повинен співпрацювати з ВНЗ. Однак, для того щоб цей взаємозв'язок був ефективним для обох сторін необхідно, з боку держави, на перших порах, можна запроваджувати певні преференції для таких підприємств. Вигляд цих преференцій може бути різним, від податкових (на кшталт роботи на підприємстві людей з інвалідністю), до фінансування окремих підприємств. У середині самих підприємств, повинен бути наставник для здобувачів освіти, якому слід передбачити достойне матеріальне заохочення.

Дуальне навчання на виробництві дозволить підготувати висококваліфіковані кадри. При чому, ризик того, ці фахівці, можуть змінити місце роботи є незначним. Відповідно до статистичних

даних, понад 60% фахівців залишаються на своєму робочому місці. Такий досвід є у Австрії, Швеції, Канаді, Великобританії та багатьох інших країнах. Наприклад, у Великобританії на підтримку дуальної форми навчання планують до 2020 р. створити близько 3 млн робочих місць. Аналіз, проведений у Лондоні, показує, що вкладений 1 фунт стерлінгів у студента приносить прибуток 18 фунтів [7].

На нашу думку, для імплементації дуальної освіти у ВНЗ слід розробити освітні програми на основі компетентнісного підходу та блочно-модульної побудови навчального процесу, при чому необхідно забезпечити в цих програмах їх адаптацію до вимог роботодавців. Важливим є також підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, можливо їх стажування саме на підприємствах, з якими буде співпрацювати ВНЗ. Це також розширить можливості для прикладних наукових досліджень. Слід буде попрацювати і над типовими угодами, в яких мають бути чітко прописані права та обов'язки сторін, що приймають участь у дуальній формі здобуття вищої освіти.

Необхідно також з кожної навчальної дисципліни розробити програму стажування, в якій має бути відображено: мету, завдання, шаблони (таблиці, формули, графіки тощо), рекомендації щодо змісту висновків, список рекомендованих першоджерел і критерії оцінки, засвоєних під час стажування знань, умінь і практичних навиків [5].

Важливим, на нашу думку, є розробка загальних критеріїв оцінювання результатів навчання за дуальною формою, яка буде включатись з теоретичної частини та оцінки за стажування.

Дуальна освіта підтримується на найвищому рівні в державі, тому її слід прискорити і запроваджувати в якомога більшій кількості навчальних закладів, які мають, насамперед, галузеве спрямування. Цей вид освіти, з одного боку, надасть фінансову впевненість здобувачам вищої освіти та гарантії їх працевлаштування. З іншого – імідж університету значно підвищиться і це дасть змогу залучити якомога більшу кількість абітурієнтів на вступ до нього.

Література:

1. Вікіпедія: сайт URL:
<https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%83%D0%B0%D0%BB%C%D0%>
2. Бойчевська І. Роль системи дуальної освіти у професійній підготовці молоді Німеччини: сайт URL:
<file:///C:/Users/%D0%A2%D0%B5%D1%82%D1%8F%D0%BD%D0%B0/Downloads/18067-26660-1-SM.pdf>.

3. Андрейців І.: Що таке дуальна освіта і навіщо вона українцям: сайт URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reform/54683/>

4. Дрозач М. І. Розвиток професійного навчання кадрів на виробництві в контексті зарубіжного досвіду. *Наука та інновації*. 2008. – Т 4. № 3. – С. 88–94.

5. Хахула В.С. Дуальна форма здобуття вищої освіти: методологічні підходи та особливості організації підготовки студентів за спеціальністю – 201 «Агрономія». За ред. О.С. Городецького: сайт URL: https://btsau.edu.ua/sites/default/files/news/pdf/pologenna_navh_proces/dualna_osvita_abtf.pdf

6. 70 % практики та 30 % теорії: в Україні впроваджуватимуть дуальну освіту: сайт URL: <https://buhgalter911.com/uk/news/news-1042880.html>.

7. Вчитися на роботі: як працюватиме дуальна освіта в Україні. Український інтерес: сайт. 19.09.2018. URL: <https://uain.press/science/education/vchytysya-na-robotiyak-zapratsyuye-dualna-osvita-v-ukrayini-943921>.

УДК 378.14

ЩОДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ МЕХАНІЗМІВ ДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Орда О.О., к.т.н.,

kost.alexandra@gmail.com

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Перспективи запровадження змішаного навчання здобувачів вищої освіти, які навчаються за денною формою, виявилися й не таким далеким майбутнім, як здавалось. Впровадження дистанційної та змішаної форми навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) стало екстреною та вимушеною мірою у 2020 році й викликало певні наслідки, серед яких, за результатами багаточисельних анкетувань учасників процесу, зазначається й зниження рівня якості підготовки фахівців. На рівень підготовки фахівців за традиційною формою останні роки негативно впливає фактор необхідності у більшості студентів поєднувати навчання і роботу з різних причин, переважно фінансових [1].

Серед науковців багато приділяється уваги модернізації вищої освіти у відповідності до сучасних умов. Інноваційним напрямом розвитку вищої освіти зазначається застосування принципів студентоцентричної моделі освіти, основною метою якої є